

Adroddiad Blynyddol 2022-23 Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg CFFDLC

1 Diben

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi prif waith Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (CFFDLC) yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2022 – 31 Mawrth 2023. Diffinnir rôl ac aelodaeth y Pwyllgor yn y Cylch Gwaith (Atodiad 1). Prif rôl y Pwyllgor yw rhoi cyngor a sicrwydd annibynnol i Swyddog Cyfrifyddu CFFDLC. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheoli a llywodraethu, wedi'u hategu gan ganlyniadau archwiliadau mewnol ac allanol. Chwaraeodd y Pwyllgor rôl allweddol mewn diffinio agweddau ar y gwaith archwilio a monitro ymateb rheolwyr i'r materion a godwyd.
- 1.2 Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio sut oedd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi cyflawni ei gyfrifoldebau yn ystod 2022-23 a chanlyniad gwaith i wella prosesau llywodraethu a rheoli'r sefydliad ymhellach. Bwriedir i'r adroddiad roi sicrwydd i lywio Datganiad Llywodraethu'r Swyddog Cyfrifyddu sydd i'w gynnwys yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon CFFDLC ar gyfer 2022-23.

2 Gwaith y Pwyllgor yn ystod 2022-23

Aelodaeth

- 2.1 Yn ystod 2022-23, bu newid i aelodaeth y Pwyllgor pan ddaeth penodiadau cyn Gadeirydd y Pwyllgor, sef Ceri Stradling, a'r Aelod o'r Pwyllgor David Powell i ben ar 31 Mawrth 2022, a phan ddaeth penodiad yr Aelod o'r Pwyllgor Julie May i ben ar 31 Ionawr 2022. Ymunais â CFFDLC fel Dirprwy Gadeirydd ym mis Mawrth 2022 ac fe'm henwebwyd yn Gadeirydd newydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Enwebwyd aelodau CFFDLC Frank Cuthbert a Dianne Bevan, a ymunodd â CFFDLC ym mis Ebrill 2022 a mis Mehefin 2022 yn y drefn honno, yn aelodau newydd o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg hefyd. Gwasanaethodd Julie James fel Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg drwy gydol 2022-23. Mae fy mhenodiad am gyfnod o 3 blynedd o 1 Mawrth 2022 tan 28 Chwefror 2025. Mae penodiad Frank Cuthbert am gyfnod o 3 blynedd o 1 Ebrill 2022 tan 31 Mawrth 2025. Mae penodiad Dianne Bevan am gyfnod o 3 blynedd o 1 Mehefin 2022 tan 31 Mai 2025. Estynnwyd penodiad Julie James fel Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg am 1 flynedd tan 31 Awst 2023.
- 2.2 Mynychodd yr Archwilwyr Allanol (Archwilio Cymru) a'r Archwilwyr Mewnol (TIAA Ltd.) yr holl gyfarfodydd i roi cymorth a chyngor i'r Pwyllgor.

Cyfarfodydd

- 2.3 Trefnwyd tri chyfarfod yn ystod y flwyddyn – 25 Gorffennaf 2022, 25 Tachwedd 2022, a 9 Chwefror 2023. Roedd presenoldeb yn y cyfarfodydd yn ystod y flwyddyn yn gymysgedd o bresenoldeb wyneb yn wyneb a thrwy Microsoft Teams. Fe wnaeth Frank Cuthbert, Dianne Bevan, Julie James a minnau fynychu'r holl gyfarfodydd.
- 2.4 Mae cofnodion y Pwyllgor yn rhoi manylion y cyfrifoldebau a ddyrannwyd a'r dyddiadau cwblhau ar gyfer camau gweithredu cytunedig. Mae hyn yn ffordd fwy effeithlon o lawer o olrhain cynnydd camau gweithredu cytunedig i sicrhau eu bod yn cael eu cwblhau fel y cynlluniwyd neu eu dwyn ymlaen. Cyhoeddir cofnodion y Pwyllgor ar wefan CFfDLC.

3 Yr amgylchedd rheoli

Archwilio Mewnol

- 3.1 Penodwyd Archwilwyr Mewnol CFfDLC, sef TIAA Ltd., yn 2020 yn dilyn ymarfer tendro cystadleuol ar gyfer contract 5 mlynedd. Yn gyntaf, gwnaethant gyflwyno eu cynllun archwilio 5 mlynedd ar gyfer 2020/21 ymlaen yn y cyfarfod Pwyllgor a gynhaliwyd ar 27 Gorffennaf 2020. Mae cwmpas y gwaith archwilio ar gyfer y 5 mlynedd yn canolbwyntio ar Lywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg a Systemau Ariannol (gan gynnwys caffael), sydd i'w harchwilio'n flynyddol, a hefyd rhaglen archwilio dreigl sy'n ymdrin â'r agweddau eraill ar waith a rheolaethau CFfDLC, sef:
- Arolygon CFfDLC a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru (CFFG);
 - Rheolaethau Strategol;
 - Rheolaethau Ariannol Allweddol;
 - Ymateb i'r Pandemig;
 - Adnoddau Dynol;
 - Cydymffurfio â Diogelu Data; a
 - Rheolaethau Cyffredinol TGCh.
- 3.2 Mae gwaith archwilio mewnol yn cael ei wneud trwy drafod gydag aelodau staff priodol, darllen dogfennau a phrofi, fel y bo'r angen, i gadarnhau effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith. Cynhelir archwilio mewnol gydag ymwybyddiaeth briodol o risgiau twyll a llygredigaeth yn y prosesau sy'n cael eu harchwilio. Pan fydd y gwaith archwilio mewnol wedi'i gwblhau, trafodir y canfyddiadau ac unrhyw argymhellion mewn cyfarfod ymadael a drefnwyd o flaen llaw cyn i'r adroddiad archwilio mewnol gael ei lunio, ei gytuno â'r rheolwyr a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
- 3.3 Yn ystod 2022-23, adolygodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yr adroddiadau canlynol a ddarparwyd gan TIAA:

Adroddiad Archwilio Canol Blwyddyn 2022-23

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendid a Amlygwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth frys	Blaenoriaeth bwysig	Blaenoriaeth arferol	
Rheolaethau Ariannol Allweddol	Hydref 22	-	-	-	Sylweddol
Diogelu Data TGCh	Tachwedd 23	-	-	-	Sylweddol

Adroddiad Archwilio Diwedd Blwyddyn 2022-23

Maes Archwilio	Dyddiad Cyhoeddi	Gwendid a Amlygwyd			Lefel Sicrwydd
		Blaenoriaeth frys	Blaenoriaeth bwysig	Blaenoriaeth arferol	
Cwynion a Her	Ionawr 23	-	-	1	Sylweddol
Parhad Busnes	Ionawr 23	-	-	-	Sylweddol
Arolygon Etholiadol a Seneddol	Chwefror 23	-	-	-	Sylweddol

- 3.4 Rhoddodd yr adroddiad archwilio canol blwyddyn sgôr sicrwydd Sylweddol ar gyfer Rheolaethau Ariannol Allweddol a Diogelu Data TGCh. Mae'r canfyddiadau hyn yn rhoi sicrwydd bod trefniadau CFfDLC yn lleihau ei amlygiad i risg ac ni wnaed unrhyw argymhellion archwilio.
- 3.5 Rhoddodd yr archwiliad diwedd blwyddyn sgôr sicrwydd Sylweddol ar gyfer Cwynion, Parhad Busnes ac Arolygon Etholiadol a Seneddol a gwnaed 1 argymhelliad archwilio.
- 3.6 Rhoddodd yr adroddiad archwilio dilynol ar gyfer 2022-23 ymateb cadarnhaol i weithredu argymhellion y flwyddyn flaenorol, ac roedd yr holl argymhellion a oedd yn weddill wedi cael eu gweithredu. Nododd y Pwyllgor drylwyrdd y gwaith archwilio ac ymateb agored a chadarnhaol rheolwyr CFfDLC.
- 3.7 Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn derbyn adroddiadau cynnydd ar weithredu'r argymhellion archwilio ym mhob cyfarfod. Yn ystod 2022-23, nodwyd bod mwyafrif yr argymhellion archwilio allanol a mewnol wedi cael eu gweithredu. Bydd y Pwyllgor yn parhau i fonitro cynnydd ar weithredu unrhyw argymhellion sy'n weddill.

3.8 Mae ansawdd y gwaith archwilio a gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn trwy ystyried yr adroddiadau archwilio a'r argymhellion, a thrafodaethau mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol. Yn ogystal â hyn, cynhaliodd y Pwyllgor gyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng yr Aelodau a'r Archwilwyr Mewnol yn dilyn cyfarfod Pwyllgor 9 Chwefror 2023, a chwblhaodd ymarfer asesu effeithiolrwydd archwilio mewnol blynyddol a rhestr wirio gwerthuso arfer da Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Ar sail y rhain, aseswyd bod y perfformiad Archwilio Mewnol yn effeithiol.

Archwilio Allanol

3.9 Archwilydd Allanol CFfDLC yw Archwilydd Cyffredinol Cymru. Cafodd y casgliadau Archwilio ar gyfer blwyddyn ariannol 2021-22 a gynhwyswyd yn Llythyr Rheoli Archwilio Cymru eu hadolygu yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar 25 Gorffennaf 2022. Rhoddwyd barn ddiamod ar Gyfrifon 2021-22. Gwnaeth yr adroddiad 1 argymhelliad archwilio.

3.10 Nid oedd Cynllun Archwilio 2022 Archwilio Cymru ar gyfer archwilio datganiadau ariannol 2022-23 CFfDLC ar gael i'w ystyried yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 9 Chwefror 2023 oherwydd bod y templed ar gyfer y Cynllun wedi cael ei oedi.

Effeithiolrwydd ac Effaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

3.11 Yn ystod 2022-23, adolygodd Aelodau'r Pwyllgor eu proses Hunanasesu Effeithiolrwydd trwy ei chymharu â chanllawiau diweddar gan CIPFA a'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Mabwysiadwyd a chwblhawyd yr Hunanasesiad Effeithiolrwydd diwygiedig ym mis Mawrth 2023 a dangosodd yr ymatebion fod cydymffurfiaeth ag arfer da wedi'i dangos ym mhob maes.

3.12 Yn ystod 2022-23, dangoswyd effaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar CFfDLC gan y camau gweithredu a'r cynigion ar gyfer newid canlynol a fabwysiadwyd gan CFfDLC:

- Awgrymodd newidiadau i Gofrestrau Risg CFfDLC ac ychwanegiadau atynt drwy gydol y flwyddyn.
- Cynigiodd fod CFfDLC yn llunio Cofrestr Risg i ymdrin â risg sy'n gysylltiedig â'i flaenraglen waith bosibl.
- Cynigiodd fod CFfDLC yn adolygu ei drefniant ar gyfer asesu parodrwydd i dderbyn risg.
- Cynigiodd fod CFfDLC yn adolygu ei drefniadau Chwythu'r Chwiban a chadarnhau'r swyddog sy'n fwyaf addas i fod yn Hyrwyddwr Chwythu'r Chwiban.
- Cynigiodd y dylai aelodau CFfDLC gael cyflwyniad ar sut mae arolygon cymunedol yn cael eu cynnal.
- Cynigiodd fod CFfDLC yn ychwanegu eitem sefydlog at agendâu ei gyfarfodydd ar gyfer adroddiadau diweddarau ar ei flaenraglen waith bosibl.

- Cynigiodd fod CFfDLC yn newid ei Bolisi Cwynion i egluro'r gweithdrefnau os bydd cwyn yn cael ei gwneud ynglŷn â Chadeirydd CFfDLC.
 - Ymgynghorodd â chyrrff archwilio allanol nad yw bwrdd CFfDLC yn cysylltu â nhw wrth gynnal busnes arferol, a chael eu barn.
 - Cafodd sicrwydd ynglŷn â phrosesau a threfniadau rheoli ar gyfer ymdrin â thwyll, a rhoddodd ddealltwriaeth i'r archwilwyr allanol o hyn ar ran CFfDLC; ac
 - Adolygodd ddrafft cyntaf Datganiad Llywodraethu CFfDLC a chynigiodd ddiwygiadau er mwyn ei symud tuag at arfer gorau.
- 3.13 Yn ogystal, cynigiodd y Pwyllgor gynnal ymarferion archwilio dwfn o bryd i'w gilydd ynglŷn â materion arwyddocaol sy'n dod i'r amlwg sy'n effeithio ar CFfDLC a rhoi adroddiad iddo ar y canlyniad. Cynhaliodd y Pwyllgor y cyntaf o'r ymarferion archwilio dwfn hyn yn ei gyfarfod ym mis Chwefror ac roedd yn ymdrin â blaenraglen waith bosibl CFfDLC.
- 3.14 Cafodd CFfDLC sicrwydd hefyd trwy dderbyn adroddiadau yn manylu ar ganlyniadau cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, ynghyd â chopïau o gofnodion y cyfarfodydd.

4 Cydweithredu rhwng yr Archwilwyr Mewnol a'r Archwilwyr Allanol

- 4.1 Roedd y Pwyllgor yn fodlon bod yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yn cyfathrebu ac yn gweithio gyda'i gilydd er mwyn osgoi dyblygu gwaith a sicrhau bod cwmpas yr archwiliad yn effeithlon ac effeithiol. Cadarnhawyd hyn trwy arsylwi a gwerthuso drwy gydol y flwyddyn ac yn y cyfarfod cyfrinachol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr Mewnol a gynhaliwyd ar 9 Chwefror 2023.

5 Llywodraethu Corfforaethol

- 5.1 Yn ystod 2022-23, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi parhau i gynnal safonau uchel o Lywodraethu Corfforaethol a rheolaethau mewnol. Yn ystod 2022-23 roedd y Pwyllgor:
- Wedi adolygu a diweddarau ei Gylch Gwaith.
 - Wedi adolygu a diweddarau ei Gynllun Gwaith Blynyddol.
 - Wedi adolygu a diweddarau ei holiadur hunanasesu blynyddol.
 - Wedi parhau â'r arfer o ofyn i'w Aelodau gwblhau holiadur hunanasesu blynyddol.
 - Wedi parhau â'r arfer o gynnal cyfarfod cyfrinachol blynyddol rhwng yr Aelodau a'r Archwilwyr.
 - Wedi adolygu a diweddarau ei Asesiad archwilio mewnol blynyddol.
 - Wedi cadarnhau effeithiolrwydd Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn trwy gynnal yr ymarfer asesu archwilio mewnol blynyddol.
 - Wedi derbyn adroddiadau Diogelwch TGCh gan gymorth technegol CFfDLC (Cymwysterau Cymru) mewn perthynas â'i system TGCh newydd.

- Wedi derbyn adroddiadau cynnydd ar weithredu'r argymhellion archwilio ym mhob cyfarfod.
- Wedi derbyn adroddiad ar restr CFfDLC o golledion ar gyfer 2021-22.
- Wedi derbyn adroddiad ar ymarfer dilysu asedau sefydlog CFfDLC ar gyfer 2022-23.
- Wedi derbyn adroddiadau ar geisiadau Rhyddid Gwybodaeth.
- Wedi cyflwyno eitem sefydlog newydd ar gyfer agenda pob cyfarfod i ystyried gwaith presennol ac arfaethedig a gynhelir gan Archwilio Cymru.
- Wedi cadarnhau bod CFfDLC wedi cynnal systemau boddhaol ar gyfer monitro'r gyllideb, adolygu rheoli risg, chwythu'r chwiban a thwyll, diogelwch data TG a rhoddion a lletygarwch.
- Yn fodlon y gallai Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC fod yn rhesymol sicr bod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2022-23 yn rhoi sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

6 Rheoli Risg

- 6.1 Mae ymagwedd CFfDLC at reoli risg wedi dangos ei bod yn ddull effeithiol o amlygu a lliniaru risgiau ac mae'r gweithdrefnau a fabwysiadwyd wedi cael eu canmol gan archwilwyr CFfDLC. Adolygwyd y Gofrestr Risg ym mhob un o gyfarfodydd y Pwyllgor yn ystod 2022-23. Mae'r Pwyllgor yn parhau i fod yn fodlon bod y gofrestr yn ddogfen fyw a'i bod yn adlewyrchu'r risgiau sy'n wynebu CFfDLC yn gywir wrth iddynt ddod i'r amlwg, a'u heffaith debygol. Mae'r gofrestr risg hefyd yn nodi'r camau rheoli a gymerwyd i liniaru a dileu'r risgiau.
- 6.2 Yn ystod 2022-23, y prif risgiau a amlygwyd ac a reolwyd gan CFfDLC oedd:

Risg a Amlygwyd	Camau Gweithredu Lliniarol
Nid yw'r Comisiwn yn cynnal enw da a pherthynas waith a chyfathrebu da â phrif gynghorau ac uwch randdeiliaid fel Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC), Un Llais Cymru, Aelodau'r Cynulliad.	Cyfarfodydd ad-hoc rhwng y Comisiwn a CLILC. Cyfarfodydd misol rhwng y Cadeirydd a Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd cyswllt chwarterol rhwng yr Ysgrifenyddiaeth a Llywodraeth Cymru. Cyfarfodydd â phrif gynghorau i drafod arolygon cyn ac yn ystod arolygon. Cyfarfodydd ag Aelodau'r Senedd ac Aelodau Seneddol, lle y bo'n briodol, i roi gwybodaeth iddynt am gynigion arolygw. Ymgynghoriadau â rhanddeiliaid ynglŷn ag unrhyw bolisiau newydd neu newidiadau mawr i bolisiau. Mae holiadur ôl-arolwg yn rhoi cyfle gwell i randdeiliaid leisio'u barn ynglŷn â ph'un a oedd y Comisiwn wedi cyflawni ei swyddogaethau'n briodol ac yn deg. Gohirio terfynau amser ar gyfer ymgynghoriadau arolygon er mwyn rhoi amser i brif awdurdodau o ganlyniad i'r pandemig. Cysylltu â Llywodraeth Cymru a chael cyngor cyfreithiol ynglŷn ag arolygon, fel y bo angen. Ymrwymiad i ymgynghori ynglŷn â Pholisi ac Ymarfer ar gyfer y Rhaglen Arolygon newydd wedi'i gynnwys yn y llythyr at Brif Swyddogion Gweithredol prif awdurdodau. Canfyddiadau Ymchwil ERP i'w cyhoeddi ar wefan y Comisiwn.
Dim digon o gyllid ac adnoddau yn y dyfodol.	Profi amcangyfrifon blynyddol yn erbyn gwybodaeth bresennol am y flaenraglen waith a newidiadau i bolisi Llywodraeth Cymru. Cysylltu'n flynyddol â'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (DLUCH) i drafod newidiadau i ofnion cyllido CFFG yn y dyfodol. Cynnal deialog â Llywodraeth Cymru ynglŷn ag effaith gofynion a chyfyngiadau cyllidebol posibl yn y dyfodol (parhaus). Cyllideb CFfDLC ar gyfer 2022-23 wedi'i gosod a'i chytuno gan Lywodraeth Cymru. Cyllideb 23-24 wedi'i chadarnhau gan Lywodraeth Cymru. Paratoi cyllideb 23-24.

<p>Nid yw ansawdd gwaith a phenderfyniadau sy'n ofynnol yn cael ei gyflawni / ei gynnal.</p>	<p>Gwell adroddiadau i Aelodau'r Comisiwn. Neilltuo Comisiynydd Arweiniol i bob arolwg sy'n gyfrifol am gymeradwyo'r arolwg. Cyflwyniadau sefydlu ar waith arolygu ar gyfer Aelodau newydd y Comisiwn. Ymatebion prydlon i argymhellion archwilio mewnol. Prawf-ddarllen adroddiadau arolwg ac adroddiadau eraill wedi'i ymgorffori mewn cyfarwyddiadau desg ac amserlenni arolygu. Rhestr wirio arolwg i'w chwblhau yn ystod pob arolwg. Holiadur arolwg i'w anfon at randdeiliaid i'w gwblhau ar ôl pob arolwg. Gweithdrefnau sicrhau ansawdd wedi'u hadolygu gan y Pennaeth PP. Argymhellion archwilio mewnol wedi'u gweithredu. Adolygiad o Broses wedi'i hystyried gan Gomisiynwyr a newidiadau wedi'u cytuno. Rhestr wirio sicrhau ansawdd wedi'i datblygu. Framwaith Penderfynu wedi'i ddatblygu ar gyfer ERP 2024.</p>
--	---

Ystyried y Ffynonellau Sicrwydd

- 6.3 Mae CFfDLC yn cael sicrwydd o amryw ffynonellau, fel adroddiadau cyfarfodydd ac ati. Rhoddir manylion y meysydd sicrwydd allweddol a'u ffynonellau yn Atodiad 2.

7 Cyllideb 2022-23 a Datganiadau Ariannol 2021-22

- 7.1 Adolygodd y Pwyllgor broses monitro cyllideb CFfDLC ar gyfer cyllideb 2022-23 ym mhob cyfarfod yn ystod y flwyddyn, ac roedd o'r farn ei bod yn briodol ac yn gadarn. Adolygodd y Pwyllgor y datganiadau ariannol drafft ar gyfer 2021-22 ym mis Mehefin 2022 cyn i'r archwiliad gael ei gynnal. Ystyriodd adroddiad yr Archwilydd ac unrhyw faterion a oedd yn weddill. Yna, cymerwyd camau i sicrhau bod y materion a oedd yn weddill yn derbyn sylw gan CFfDLC fel y gellid rhoi barn ddiamod ar 27 Gorffennaf 2022.

8 Casgliad

- 8.1 Ar sail y dystiolaeth a oedd ar gael, mae'r Pwyllgor wedi gweithredu i safon uchel yn ystod y flwyddyn ac wedi cael effaith gadarnhaol ar CFfDLC, gan wella arfer da. Mae'r Pwyllgor wedi cael sicrwydd priodol, dibynadwy a chynhwysfawr ar amgylchedd rheoli mewnol CFfDLC, ei adroddiadau ariannol a'i allu i reoli risgiau. Yn ystod y flwyddyn, cafodd CFfDLC sicrwydd archwilio Rhesymol a Sylweddol gan ei archwilydwr mewnol yn deillio o'r gwaith archwilio mewnol a wnaed. Er bod y Pwyllgor o'r farn bod hyn yn sgôr sicrwydd Rhesymol at ei gilydd, mae'n nodi ei bod yn symud tuag at sgôr sicrwydd Sylweddol. Mae'r Pwyllgor yn fodlon y gall Swyddog Cyfrifyddu CFfDLC fod yn rhesymol sicr bod trefniadau rheoli, risg a llywodraethu CFfDLC yn 2022-23 wedi darparu sail gadarn a rhesymol iddi gwblhau'r Datganiad Llywodraethu.

9 Cydnabyddiaethau

- 9.1 Rwyf yn ddiolchgar i Frank Cuthbert, Dianne Bevan a Julie James fel aelodau ac aelod annibynnol o'r Pwyllgor, yn ôl eu trefn, am eu gwaith, eu cyfraniad, eu cymorth a'u cefnogaeth. Mae gwaith rheolwyr CFfDLC, gyda chymorth aelodau staff eraill, wedi bod yn ganolog i'n gwaith, a gwerthfawrogir eu cyfraniadau. Rwyf hefyd yn ddiolchgar i Julie Rees o Archwilio Cymru a Helen Cargill ac Elan Parry o TIAA Ltd. Mae eu cymorth a'u cyngor wedi bod yn ddefnyddiol ac yn adeiladol iawn yn ystod y flwyddyn.

Michael Imperato

Cadeirydd Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg CFfDLC

Ebrill 2023

COMISIWN FFINIAU A DEMOCRATIAETH LEOL CYMRU

PWYLLGOR ARCHWILIO A SICRHAU RISG

CYLCH GWAITH

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (y Comisiwn) wedi sefydlu'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i'w gynorthwyo â'i gyfrifoldebau yn ymwneud â materion risg, priodoldeb ariannol, rheolaeth fewnol a llywodraethu a sicrwydd cysylltiedig. Y Prif Weithredwr, fel y Swyddog Cyfrifyddu, sy'n gyfrifol o dan delerau Dogfen Fframwaith y Comisiwn a'r Llythyr Cylch Gwaith blynyddol, a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, am ddarparu rheolaethau mewnol digonol, a bydd yn ystyried cyngor y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, fel y bo'n briodol.
- 1.2 Mae'r Comisiwn hefyd yn darparu ysgrifenyddiaeth i'r Comisiwn Ffiniau Seneddol i Gymru o dan Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth rhwng y Comisiwn, Llywodraeth Cymru, Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru. O dan delerau'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth, bydd y Comisiwn yn darparu un sicrwydd archwilio ar gyfer y ddau gorff.
- 1.3 Penodwyd Prif Weithredwr y Comisiwn yn Swyddog Cyfrifyddu gan Gyfarwyddwr Cyffredinol Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus Llywodraeth Cymru, yn effeithiol o 7 Ionawr 2019.

2. Aelodaeth

- 2.1 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ei gadeirio fel arfer gan Aelod o'r Comisiwn (cyn belled ag y bo profiad perthnasol ganddo/ganddi), ond bydd yr arfer hwn yn agored i'w adolygu. Ni ddylai Cadeirydd y Comisiwn fod yn Gadeirydd nac yn Aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
- 2.2 Aelodau eraill y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yw:
 - Aelod Allanol Annibynnol penodedig; a
 - 2 Aelod o'r Comisiwn (ac eithrio'r Cadeirydd).
- 2.3 Ni ddylai Ysgrifennydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg fod yn Ysgrifennydd cyfarfodydd y Comisiwn.
- 2.4 Bydd aelodaeth y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael ei hadolygu o dro i dro.

3. Adrodd

- 3.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adrodd yn ffurfiol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu ar ôl pob cyfarfod.
- 3.2 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol i'r Comisiwn a'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi ei amseru i gefnogi cwblhau'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith y mae wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn.
- 3.3 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn darparu Adroddiad Blynyddol Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i Swyddfa'r Cabinet a'r Comisiwn Ffiniau i Gymru.

4. Cyfarfodydd

- 4.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cyfarfod o leiaf deirgwaith y flwyddyn. Caiff Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg alw cyfarfodydd ychwanegol fel y gwêl yn angenrheidiol.
- 4.2 Amlinellir amseriad y cyfarfodydd a'r meysydd gwaith yr eir i'r afael â nhw yng Nghynllun Gwaith Blyneddol y Pwyllgor. Dylai'r Cynllun Gwaith Blyneddol gael ei lunio erbyn 1 Ebrill a'i adolygu gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg cyn cael ei ddsbarthu i Aelodau'r Pwyllgor ar gyfer sylwadau.
- 4.3 Bydd lleiafswm o 3 aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, y mae'n rhaid i un ohonynt fod yn Gadeirydd neu'n gweithredu fel Dirprwy Gadeirydd, yn bresennol er mwyn ystyried bod gan y cyfarfod gworwm.
- 4.4 Bydd cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael eu mynychu fel arfer gan y Swyddog Cyfrifyddu, y Dirprwy Brif Weithredwr, y Rheolwr Cyllid, y Pennaeth Busnes a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.
- 4.5 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw swyddogion eraill neu Aelodau o'r Comisiwn fod yn bresennol i'w gynorthwyo â'i drafodaethau ar unrhyw fater penodol.
- 4.6 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw rai neu bob un o'r rhai sy'n mynychu fel arfer, ond nad ydynt yn aelodau, dynnu'n ôl er mwyn hwyluso trafodaeth agored a didwyll am faterion penodol.
- 4.7 Caiff y Swyddog Cyfrifyddu ofyn i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg alw cyfarfodydd pellach i drafod materion penodol y mae eisiau cyngor y Pwyllgor arnynt.
- 4.8 Bydd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor yn cynnal cyfarfod cyfrinachol â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol bob blwyddyn i gael eu hadborth ar effeithiolrwydd y Pwyllgor, ac unrhyw faterion eraill yn ymwneud â threfniadau llywodraethu'r Comisiwn. Ni fydd y trefniant hwn yn atal unrhyw gyfarfodydd ychwanegol rhwng Aelodau'r Pwyllgor a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr ystyrir eu bod yn angenrheidiol.

5. Awdurdod a Hawliau

- 5.1 Awdurdodir y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gan y Comisiwn i ymchwilio i unrhyw weithgarwch o fewn ei gylch gwaith. Fe'i hawdurdodir i ofyn am unrhyw wybodaeth y mae arno ei hangen gan unrhyw weithiwr neu Aelod o'r Comisiwn, a chyfarwyddir pob gweithiwr ac Aelod i gydweithredu ag unrhyw gais gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn sicrhau bod gan y Comisiwn bolisiau llywodraethu corfforaethol digonol ar waith trwy adolygu Llywodraethu Corfforaethol ym mhob cyfarfod.
- 5.2 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod nad yw'n hwy na blwyddyn, i ddarparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol.
- 5.3 Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gaffael cyngor ad-hoc arbenigol ar draul y Comisiwn, yn amodol ar gyllidebau a gytunwyd gan y Comisiwn.

6. Mynediad

- 6.1 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.
- 6.2 Bydd mynediad rhydd a chyfrinachol rhwng Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ac Aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

7. Cyfrifoldebau

- 7.1 Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cynghori'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Comisiwn ar:
- Y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu.
 - Polisiâu cyfrifyddu, cyfrifon ac adroddiad blynyddol y Comisiwn, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau gwallau a nodwyd, a llythyr cynrychiolaeth y rheolwyr i'r archwilwyr allanol.
 - Y gweithgarwch sydd wedi ei gynllunio a chanlyniadau'r archwiliad mewnol a'r archwiliad allanol.
 - Digonolrwydd ymateb y rheolwyr i faterion a amlygwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys adroddiad ISA 260 a llythyr rheoli'r archwilwyr allanol.
 - Sicrwydd yn ymwneud â'r gofynion llywodraethu corfforaethol ar gyfer y sefydliad.
 - Sicrwydd yn ymwneud â threfniadau diogelwch data TGCh ar gyfer y sefydliad.
 - Cadernid trefniadau monitro'r gyllideb.
 - Cadernid trefniadau ar gyfer ymdrin â cheisiadau Rhyddid Gwybodaeth.
 - Cynigion ar gyfer tendro naill ai am wasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol, neu am brynu gwasanaethau heb fod yn ymwneud ag archwilio gan contractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio.
 - Polisiâu gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig.
 - Cynigion ar gyfer materion cyfrifyddu dadleuol, fel eithriadau ac esemptiadau cydymffurfio.

8. Gofynion gwybodaeth

- 8.1 Er mwyn cyflawni ei gyfrifoldebau a amlinellir ym mharagraff 7 uchod, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn derbyn y wybodaeth ganlynol, fel y bo'n briodol:
- Adroddiad ar unrhyw adolygiadau o Gofrestr Risg a Pholisi Rheoli Risg y Comisiwn.
 - Y Cynllun Archwilio Mewnol.
 - Cynllun Archwilio Blynyddol yr Archwilwyr Allanol.
 - Adroddiadau cynnydd gan gynrychiolydd yr Archwilwyr Mewnol yn crynhoi gwaith a gyflawnwyd, materion allweddol sy'n dod i'r amlwg, ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio ac unrhyw faterion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar gyflawni amcanion archwilio mewnol.
 - Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwilwyr Mewnol.
 - Ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio.
 - Datganiadau Ariannol a chyfrifon statudol drafft y Comisiwn cyn eu harchwilio gan yr Archwilwyr Allanol.
 - Datganiadau Ariannol a chyfrifon statudol drafft y Comisiwn cyn eu llofnodi gan y Swyddog Cyfrifyddu.
 - Y Datganiad Llywodraethu drafft.
 - Adroddiad yr Archwilwyr Allanol ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol ac unrhyw allbynnau archwilio allanol eraill.
 - Newidiadau i bolisiâu cyfrifyddu.
 - Newidiadau i'r Cynllun Gweithredol.

- Adroddiad ar ystyriaethau cyllideb.
- Adroddiad ar geisiadau Rhyddid Gwybodaeth.
- Adroddiad ar drefniadau diogelwch data TGCh.
- Adroddiad ar waith presennol ac arfaethedig Archwilio Cymru.
- Adroddiad ar unrhyw gynigion i dendro am swyddogaethau archwilio.

9. Cofnodion

- 9.1 Caiff Cofnodion ei gyfarfodydd eu cylchredeg i holl Aelodau'r Pwyllgor a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol.
- 9.2 Bydd Cofnod Gweithredu o faterion sy'n codi o bob cyfarfod yn cael ei gylchredeg i holl Aelodau'r Pwyllgor a chynrychiolwyr yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol o fewn pythefnos o bob cyfarfod.

10. Adolygu'r Cylch Gwaith

- 10.1 Caiff Cylch Gwaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ei adolygu'n flynyddol er mwyn sicrhau ei fod yn berthnasol o hyd ac i adlewyrchu unrhyw newidiadau i statws y Comisiwn.

11. Dyddiad y Ddogfen: Gorffennaf 2022

Atodiad 2

Meysydd Allweddol y mae arnynt angen Sicrwydd	Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Ffynonellau Sicrwydd		
		Lefel 1 ^{af}	2 ^{il} Lefel	3 ^{ydd} Lefel
Llywodraethu, Gwneud Penderfyniadau ac Atebolrwydd	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	<p>Gofynion Swyddog Cyfrifyddu.</p> <p>Strwythur sefydliadol.</p> <p>Cynllun dirprwyo.</p> <p>Polisiâu a Gweithdrefnau.</p>	<p>Adrodd i gyfarfodydd y Comisiwn ar benderfyniadau a wnaed neu i gael cymeradwyaeth.</p> <p>Amserlen ar gyfer adolygu polisiâu gan y Comisiwn.</p> <p>Adolygu strwythurau'n barhaus gan y Prif Swyddog Gweithredol a'r Comisiwn.</p> <p>Datganiad Llywodraethu Blynyddol.</p>	<p>Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol – gwahanu dyletswyddau a chydymffurfio â rheolaethau.</p> <p>Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu polisiâu uniondeb o dro i dro.</p> <p>Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ac adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu.</p>
Rheoli Risg	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Risg a Threfniadau Rheoli.	<p>Board Assurance Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd ar waith ac yn cael ei adolygu gan y Comisiwn yn rhan o'r Gofrestr Risg.</p> <p>Y Comisiwn yn adolygu'r Gofrestr Risg Gorfforaethol bob mis.</p> <p>Y Gofrestr Risg Weithredol yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli a phwyntiau sbardun yn cael eu gosod ar gyfer codi risgiau i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.</p> <p>Y Cofrestrau Risg Pensiynau a TGCh yn cael ei hadolygu gan y Tîm Rheoli.</p>	<p>Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu'r Cofrestrau Gweithredol a Chorfforaethol ym mhob cyfarfod.</p> <p>Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Reoli Risg.</p> <p>Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu'r Cofrestrau Risg Pensiynau a TGCh yn flynyddol.</p>
Cynllunio Strategol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau ar Lythyr Cylch Gwaith Llywodraeth Cymru a'r Cynllun Gweithredol i gyfarfodydd y Comisiwn.	<p>Adroddiad ar y Cynllun Strategol i gyfarfodydd y Comisiwn.</p> <p>Y Comisiwn yn cytuno ar weledigaeth ac amcanion lefel uchel ar gyfer y sefydliad.</p>	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Gynllunio Strategol.
Bod yn Agored ac yn Dryloyw	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gwefan gynhwysfawr yn bodloni disgwyliadau o ran bod yn agored ac yn dryloyw.	Datganiad Polisi Tâl blynyddol	Datganiad Llywodraethu
Gwerthoedd a Diwylliant	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y Tîm Rheoli yn gosod gwerthoedd a diwylliant ar gyfer staff a ategir gan hyfforddiant a phroses	Ymagwedd y Comisiwn at fod yn agored, gonestrwydd ac atebolrwydd yn cyd-fynd	Adroddiadau i'r Comisiwn ar ganlyniadau Arolygon Staff.

		Adolygu Perfformiad a Datblygu (PDR).	ag ymagwedd y Tîm Rheoli. Datganiad Llywodraethu.	Adroddiadau Buddsoddwyr mewn Pobl. Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
Arweinyddiaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu.	Mae'r Comisiwn yn gosod disgwyliadau penodol ar gyfer y sefydliad mewn Strategaethau a Chynlluniau.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar Lywodraethu Corfforaethol.
Diogelwch Data a Gwybodaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau Diogelwch Data a Gwybodaeth ar waith.	Adolygu cydymffurfiaeth gan y Comisiwn. Cofrestr Hyfforddiant Staff sy'n cofnodi cwblhau hyfforddiant staff gorfodol. Enwebu Aelod o'r Comisiwn yn Hyrwyddwr TGCh.	Adolygiadau Archwilio Mewnol o dro i dro. Adroddiadau ar Ddiogelwch TGCh gan Gymwysterau Cymru i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg
Rhyddid Gwybodaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gofynion y Swyddog Cyfrifyddu	Adroddiadau i'r Comisiwn	Adroddiadau Rhyddid Gwybodaeth i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg
Cynllunio'r Gweithlu	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau a luniwyd gan y Prif Swyddog Gweithredol yn amlygu anghenion staffio. Polisi Tâl.	Adroddiadau i Is-bwyllgor y Gweithlu i'w cymeradwyo.	Cymeradwyaeth y Comisiwn ar gyfer newidiadau i'r strwythur staffio
Datblygu ein staff a'n haelodau	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cyfnod Sefydlu a Hyfforddiant cynhwysfawr. Adolygiadau Perfformiad a Datblygu rheolaidd.	Adroddiad i gyfarfod y Comisiwn ar ganlyniad adolygiadau Buddsoddwyr mewn Pobl.	Adroddiadau adolygu Buddsoddwyr mewn Pobl.
Iechyd, Diogelwch a Lles Staff	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Absenoldeb oherwydd Salwch. Polisi Iechyd a Diogelwch. Polisi Urddas yn y Gwaith. Polisi Chwythu'r Chwiban	Adroddiadau i Is-bwyllgor y Gweithlu.	Adolygu cydymffurfedd gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg os oes angen Gwobr Iechyd y Gweithle Bach.
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Cyfle Cyfartal.	Adolygu cydymffurfedd gan y Comisiwn	Adolygu cydymffurfedd gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg os oes angen.
Cydymffurfio â'r Gymraeg	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynllun yr Iaith Gymraeg. Safonau'r Gymraeg. Ceisio sgiliau ac adnoddau Cymraeg yn weithredol	Adolygu a monitro Safonau'r Gymraeg gan y Comisiwn.	Archwiliadau cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg.
Darparu Gwasanaeth – Adolygiadau Gwasanaeth gwerth am arian	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Egluro rolau ar gyfer adolygiadau gwasanaeth. Amserlenni ar gyfer cynnal adolygiadau. Trefniadau rheoli ansawdd ar waith.	Comisiynwyr Arweiniol yn cefnogi'r tîm adolygu ac yn ychwanegu haen arall o reoli ansawdd. Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo cyllidebau	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar gydymffurfio â threfniadau rheoli ansawdd. Ymgynghoriad Statudol.

		Cyfarwyddiadau Desg. Polisi ac Arferion.		
Darparu Gwasanaeth – ansawdd archwilio	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y broses dendro a gwerthuso cynigwyr yn erbyn meini prawf penodedig.	Asesiad parhaus o'r rhaglen waith ac allbynnau gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.	Asesiad archwilio mewnol blynyddol gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.
Systemau cyllidebol a gymeradwydd yn ffurfiol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cyllid y Llythyr Cylch Gwaith yn ogystal â Chyllid Swyddfa'r Cabinet ar gyfer y flwyddyn. Adroddiad ar osod y gyllideb i gyfarfod y Comisiwn	Adrodd i'r Comisiwn ar amcangyfrifon a phroffiliau'r gyllideb ar gyfer y dyfodol.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu digonolrwydd y System Gyllidebol. Adolygiad Archwilio Mewnol blynyddol o Reolaeth Gyllidebol.
Atebolrwydd/ dirprwyo cyllidebol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynllun Dirprwyo / awdurdodi.	Adolygiad o'r gyllideb gan y Comisiwn.	Adroddiadau Archwilio Mewnol.
Risgiau cyllidebol	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y Tîm Rheoli yn adolygu risgiau cyllidebol yn barhaus.	Cofnodi risgiau ariannol ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol at sylw'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn goruchwyllo adolygiadau'r Comisiwn o risgiau ariannol.
Rheolaethau systemau a gwybodaeth ariannol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynlluniau dirprwyo rheolaethau ariannol mewnol a gwahanu dyletswyddau.	Adroddiadau monitro cyllidebol misol i'r Comisiwn.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar lywodraethu a rheolaeth fewnol.
Monitro ac adrodd ar y gyllideb	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adroddiadau ar y gyllideb i'r Tîm Rheoli.	Adroddiadau monitro cyllidebol misol i'r Comisiwn.	Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu adroddiadau cyllidebol. Adroddiadau Archwilio Mewnol.
Ymchwilio i amrywiannau/ camau gweithredu	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Esboniadau am amrywiant wedi'u cynnwys mewn adroddiadau cyllidebol i gyfarfodydd y Comisiwn.	Cymeradwyo'r gyllideb cyn ac ar ôl newidiadau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllidebol.
Rheoli diwygiadau i'r gyllideb	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Y tîm rheoli'n cytuno ar ddiwygiadau i'r gyllideb.	Adroddiadau cyllidebol i gyfarfodydd y Comisiwn i gymeradwyo trosglwyddiadau ac addaliadau i Adrannau.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar adolygiadau'r Comisiwn o adroddiadau cyllidebol.
Cyfrifon Ariannol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Manyleb cyswllt ac amserlen ar gyfer paratoi'r Cyfrifon Blynyddol. Y Rheolwr Cyllid yn monitro prydlondeb ac ansawdd.	Anfon y cyfrifon drafft at y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg i'w hadolygu cyn eu harchwilio.	Adroddiad ISA 260 a Llythyr Rheolwyr yr Archwiliwyr Allanol. Barn a Thystysgrif Archwilio Blynyddol.
Adnabod Twyll a Risgiau	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Adolygiadau rheolwyr o'r Gofrestr Risg Weithredol. Polisi chwythu'r chwiban ar waith	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.	Adroddiadau Archwilio Mewnol a chamau gweithredu cytunedig.
Strategaeth Wrth-dwyll	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisiâu gwrth-dwyll penodol a mabwysiadu gweithdrefnau newydd e.e. gwirio newidiadau i fanylion cyswllt / banc cyflenwyr.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Twyll.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar unrhyw achosion o dwyll.

				Archwiliad Mewnol yn cynyddu ymwybyddiaeth o feysydd risg newydd.
Chwythu'r Chwiban	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi chwythu'r chwiban ac ymwybyddiaeth staff.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Chwythu'r Chwiban	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar achosion o chwythu'r chwiban.
Cwynion	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Cwynion.	Adolygiadau'r Comisiwn o'r Polisi Cwynion.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar gwynion a dderbyniwyd.
Parhad Busnes	Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Cynlluniau Parhad ar waith a phroffion yn cael eu cynnal o dro i dro. Gweithdrefnau ar waith ar gyfer cadw a dinistrio dogfennau. Arolwg Lles Staff. Trefniadau ymateb i'r pandemig	Adroddiadau diweddarau'n cael eu paratoi ar gyfer y Comisiwn. Adolygu a chymeradwyo gweithdrefnau o dro i dro gan y Comisiwn.	Adroddiadau Blyneddol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar y prawf Cynllunio Parhad Busnes.
Rheoli Asedau Sefydlog	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Ymarfer dilysu asedau wedi'i gynnal.	Y Comisiwn yn cael gwybod am ganlyniad adolygiadau.	Adroddiad Blyneddol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar yr ymarfer dilysu asedau.
Colledion	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau amlygu a chofnodi colledion.	Cofrestr Colledion.	Adroddiadau Blyneddol i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar golledion ar gyfer y flwyddyn.
Rhoddion a Lletygarwch	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Polisi Rhoddion a Lletygarwch.	Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar Roddion a Lletygarwch.
Caffael	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Trefniadau caffael ar waith, gan gynnwys gweithdrefnau tendro ffurfiol. Diwydrwydd dyladwy wrth ymdrin â chwmnïau nad ydynt yn foeseogol o bosibl.	Adroddiadau i gyfarfodydd y Comisiwn ar ymarferion tendro.	Adroddiadau Archwilio Mewnol ar drefniadau caffael.
Materion Amgylcheddol	Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Gweithdrefnau cynaliadwyedd wedi'u sefydlu ac ymwybyddiaeth staff.	Y Comisiwn yn ystyried canlyniad Archwiliad y Ddraig Werdd.	Adroddiad Archwiliad y Ddraig Werdd.
Amcan 1 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Sicrhau bod gwaith arolygu'n cael ei gynnal yn effeithiol a bod ardaloedd prif awdurdod yn addas i'r diben.			
Amcan 2 Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Datblygu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd y busnes, gan fabwysiadu egwyddorion Llywodraeth Cymru lle y bo'n bosibl a chynnal lefel uchel o Lywodraethu Corfforaethol.			